

XCVII. évfolyam
45-ik szám
Egyes szám ára
10 fillér
Negyedévre 120 P.

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

Megjelenik
szombaton
Küldetéseket
felvesz
a kiadóhivatal
Telefonszám
10.

KERESKEDELEM ÉS POLITIKA

Irta: báró Madarassy Bécsi Gyula dr.
a Magyar Kereskedelmi Csarnok elnöke.

Ma a napról-napra romló gazdasági helyzet már teljes súlyával bontakozik ki, annyira, hogy a kormány részéről is megkapja a hivatalos pecsétet. Külpolitikai helyzetünk alakulása a Young-terv kapcsán felmerült új reparációs kérdésben, amelynek harcaiban teljesen izoláltak maradtunk, súlyosbítja a helyzetet. A konjunktúra-kutatásnak a belső helyzetet megvilágító számai, épúgy, mint azok a külső jelek, amelyek minden olvasó és uccánjáró ember előtt világosan beszélnek, egy végzetes sülyedés képét nyújtják. A gazdasági érdekképviseltek idejekorán előterjesztett, komoly és alátámasztott figyelemztetése, az ország legnagyobb gazdasági tekintélyeinek intő szavai, nem találtak meghallgatásra. Eredendő büne a kormány gazdaságpolitikájának, hogy az elgyöngült, vérszegény, ezer sebből vérző gazdasági életet rétegesen mindig újabb és újabb terhekkal nyomorította meg, amelyek teljesítőképes-

ségét ma messze meghaladják. Kezdődött a szerencsétlen bűdzsé-fölösleg politikával, amellyel sikerült a bűdzsét 500 millióról ezermillión felüli összegre feltornázni, mert a fölöslegek voltak az előzmény, ezek szűlték a mértéktelen igények nagyrészt és nem megfordítva. A forgalmiadó, amely igazságtalan rendszerével, óriási költségeivel, időfecsérelésével, a termelés drágulásának és a fogyasztás sülyesztésének egyik legerősebb tényezője volt, kétségbeesett küzdelmet váltott ki az érdekeltekben, de igen csekély eredménnyel. Egyenlő arányban növekedtek a községi terhek, a fejkvóta 1913 től máig 89.43% pengőről pengőre emelkedett. Anglia mellett a legnagyobb fejkvóta az egész világban. Második rétegment jelentkeztek az új szociális terhek, amelyeknek további kiterjesztésére nézve, úgy halljuk, szerény munka folyik a Nép-jóltéi minisztériumban. Az organizáció hovatovább állammá fejlődik ki az államban. Óriási tőkékről diszponál és még nagyobbakról fog diszponálni. A biztosít-

tottak körébe nagy az elégedetlenség, a munkaadói köröben még nagyobb. A harmadik terhelési réteg a vámok mérhetetlen drágítása. Az iparvédelmi elv elismerése mellett is, itt nagy hibák történtek. Lehetetlenség, hogy bizonyos közszükségleti cikkek nálunk kétszeresébe, sőt háromszorosába kerüljenek annak, mint a szomszédállamokban. Most a mezőgazdaságnyomás alatt állítólag a revízió készül. Lehetetlennek tartom, hogy ez a revízió ne legyen egyetemes és ne számoljon a városi lakosság érdekeivel is. A negyedik réteg a városi vámok intézménye. Elérkezünk odáig, hogy Magyarország Európa legdrágább országainak egyike. Ezáltal napról-napra csökken a belső fogyasztási piac, emelkednek a termelési költségek, csökken nemzetközi versenyképességünk. Hogy a teljesítőképeség határait túllépték, bizonyítja az adóstatistika, a bevételeknek megdöbbentő csökkenése, az adóvégrehajtások ijeszítő száporodása. Adóalanyok pusztulnak és gyöngülnek és hovatovább ez az ország

nem bírja el azt a lecsökkenet adóterhet sem, amelyet a végzetes bűdzsé-kaland nélkül játszva elbírt volna. Minden ország ereje a produktiókban van, hivatalnokokból, forgalmiadó ellenőrökéből és végrehajtókból nem tudunk megélni. A mezőgazdasági világválság hullámaival szemben elmulasztották a védekezés és berendezkedés minden eszközét. Komoly, átfogó politikának semmi nyoma nincs, dilettantisztikusan hatnak úgy a nyilatkozatok, mint az intézkedések ebben a kérdésben.

Az érdekképviseltek küldöttei a törvényhatósági bizottságban. Az ügyvédi kar szerdán választotta meg küldöttyét, aki a törvényhatósági bizottságban képviselni fogja. Rendes tag lett dr. Buza Béla, míg póttaggá dr. Reichard Salamon választották. — A kereskedők és iparosok holnap, vasárnap választják megbízottjaikat. Különösen a kereskedők választásánál nagy küzdelemre van kilátás.

Szocializmus és katolicizmus.

Mailáth József gróf

előadása a katolikus nagygyűlésen.
Mikor 1917-ben a világháború, ez a legkegyetlenebb és következményekben legrombolóbb vihar, még javában dühöngött: akkor jelent meg XV. Benedek pápának a világbeke barátaival intézett szövege, melyben a pápa az emberiséget óvatintotta, hogy ne folytassák ezt az öldökölő pusztítást, mert annak jóvá nem tehető következményei lesznek. Ekkor szövegetem fel utoljára a Katolikus Nagygyűlésen, itt a Vigadóban, boldogult Csernoch primás felszólítására és a pápa szövegét a szocialista bűnévesztés tekintetében a kereszténységben munkát végzőknek ajánlottam és mi innen a Vigadóban a világ millió szüvegkezt embeiret a londoni szüvegkezt köztársasági felhívást a közreműködésre. Ebben a türekvésünkben az akkori miniszterelnök, Tiszta István gróf is támogatott bennünket, bizonyosodott adván elzene, miszerint új határozottan ellenzte a háborút.

Azóta a szocializmus elméleti követői sokat vitakoztak s az egész világ sajtója behatóan foglalkozott ezzel a kérdéssel, vajon világháború következtében terjedt-e a szocializmus eszméje és elmélete az egész világon és hogy ez az elmélet a gyakorlati életben megvalósult-e azóta, igen vagy nem?
Erre vonatkozólag a nézetek igen eltérőek. Nemcsak az egyes orszá-

gokban, de egy és ugyanazon egyetemen tanfiai sem értenek egyet. A legellentétesebb fel fogás — amit a vörös uralom bukása után a foghízkabdi kiszabadulva akkori naplóm előszavában: „Aboluszivizmus psychológijában” már kifejtettem — az, amelyet a berlini egyetem két hírneves tanára vall. Soembart Werner, a kiváló német szociológus ugyanezt állítja, hogy: „Frage man nach der Stellung der russischen Revolution im welthistorischen Zusammenhänge, so scheint mir, wird man als ihre grosse Wirkung die anzusprechen haben, dass sie die Sache des Socialismus ganz wesentlich gefördert hat... Zum ersten ist für die Idee des Socialismus eine Propaganda durch die Tat gemacht worden, wie sie sich kein Anarchist hat je träumen lassen. Die Folge ist die, dass das sozialistische Problem wie mit einem Schläge zum Kernproblem der europäischen Kulturgeschichte geworden ist.“ (Ha az orosz forradalom jelentőségét a világtörténelmi összefüggésben kutajuk, véleményem szerint nagy hatású azt állapíthatjuk meg miszerint az a szocializmus ügyét jelentékenyen előbbre vitte... Előszörben az a szocializmus eszméje a gyakorlatba áttéttel tettekkel kifejtett olymérvű propagandává vált, amelyről egyetlen anarchista sem mert volna álmodni. Ennek következtében a szocializmus problémája szinte egy csapásra az európai kultúra problémájának magva lett.) — Ezzel szemben kollégája, Herkner Antal a következőket mondja: „Die Breig-

nisse der Nachkriegszeit haben eher den Niedergang des Socialismus als den Bankrott des Kapitalismus herbeigeführt“ (a háborút követő idők eszméje inkább előfordított a szocializmus hanyatlását, mintsem a kapitalizmus eszűjét) és tovább: „Wenn ich die Zeichen der Zeit richtig deute, so dürfte die antisozialistische Strömung in der Wissenschaft und unter den akademischen Gebildeten sogar noch zunehmen“ (ha az idők jelét helyesen értelmezem, úgy vélem, hogy a tudományok és az akadémiai képzettségű emberek körében a socialistaellenes áramlat inkább még erősödni fog). Végül: „Bleiben die Arbeitgeber ihrem sozial-fortschrittlichen Kurse treu und gelinget es ihnen, Ausbeutung und Luxus mit Erfolg zu bekämpfen, so stellt der Socialismus für uns ein untergehendes Gestirn dar“. (Ha a munkaadók híven kitartanak a szociális baladás irányzata mellett és ha a kessákmányolást és a fényűzést sikeresen le fogják küzdeni: akkor a szocializmus nekünk már nem egyébb lehanyatló csillagzatnál.)
Hogy a két szociológus közül melyiknek van igazsága: ezt nehéz lenne innen eldönteni, de én erre majd később visszatérek, ha 1918. évi feloldulás jó és rossz oldalait felsorolva, a mérleget fogom megkieserólni felállítani.

En ezt a kérdést — a szocializmus kérdését — mely a legérgebb időkkel kezdve foglalkoztatta a kutatók elméket, a gyakorlati élet szemszögéből fogom vizsgálni. Mert bár közel 40 éve foglalkozom a szocializmus

kérdésével elméletileg: az események úgy sodortak el a viszonyokba, hogy gyakorlatilag is átéltem annak minden mozzanatát. Már 1908-ban, az agrárszocializmus idejében bejelenttem Szabolcsban és Zemplénnben az események forgatagába: ép így a vörös uralom és a feloldulás idejében is, amikor négy foghízárok: a sátorajauhelyi, a budapesti Markó-uccai, a kőbányai győltőfoghízárok és végül a foghízárok által alkotott rákospalotai javítóintézetnek voltam a lakója. Így mindennél a kísérletet nyúl szerepét vittem és az izgalmasok testemen és lelkeimen átéltem. Ennek a Verein für Sozialpolitik négy év előtt Stuttgartban tartott közgyűlésén egy előadásban kifejeztem is adtam — lévén az egyesületnek több mint 25 éve tagja —, amidőn Sombart Wernernek az osztályharoról tartott előadására referáltam, kijelenttem, miszerint dacára annak, hogy nem vagyok sem tanár, sem akadémikus, sem pedig teoretikus: mégis bátoraságot veszek magamnak a felszólításra; ennek pedig az az oka, mert többet tudok a szocializmusról és annak legpragmánsabb vadhájtásáról, a bolsevizizmusról, mint az urak, mert testemmel és lelkemmel kipróbáltam és átéltem annak „jólétét fakasztó” új világréndjét.

Most éppen tíz éve, hogy ezek a szomorú idők jártak, de már látszik — Magyarországon — már elfejtettek ezeket az idöket, mert oly hangokat hallok, melyekről 1918-ban és 1919-ben sürtén hallottam és melyek azóta nem hogy elfogmúltak

Csak Ujhelyben volt harc a törvényhatósági választásokon.

A törvényhatósági választások eredménye nem volt meglepetés azok előtt, akik ismerik és mérlegelik a mai általános politikai és gazdasági helyzetet. Tisztában volt vele mindenki, aki nyitott szemmel néz a magyar világra, hogy itt más, mint a hivatalos lista nem győzhet; — mint ahogy ez is volt az eredmény az ország legnagyobb részében.

Már maga az, hogy csak hivatalosan kiadott szavazólapokkal lehet szavazni, szinte emberleletlen nehézzé tett minden ellenzéki megmozdulást. A hatalmas, precíz és ingyen rendelkezésre álló hivatalos apparátus a szavazólapok szétszórásánál jelenti a másik, szinte behozhatatlan előnyt a legnagyobb részt szervezetlen és pénztelen ellenzékkel szemben. És végül a harmadik, talán legsúlyosabb akadály minden ellenzéki megmozdulásnak: a polgárság teljes közönye minden közérdekű ügygel szemben. Ebbe halálosan veszedelmes fásultságba éppen a kormány omnipotenciája, az a kiméletlenség, mellyel minden, még oly kismérvű ellenzéki megmozdulást is már csirjájában megfojt az egyének — enyhén szólva — leintésével és szinte hazaárulássá való nyilvánításával kergette az ország népét.

Hogy mennyire a fásultság az oka főként az ellenzéki megmozdulás rendszerint eredménytelenségének, kiáltó bizonyítéka, hogy a

szavazástól távolmaradtak száma megdöbbenően nagy.

Ha hinni lehet — és lehet hinni — az erre vonatkozólag megjelent statisztikáknak, az ország szavazópolgárainak több mint fele, áll ez különösen a városokra, az urnától való távolmaradásával tüntetett a mai rendszer ellen. Viszont a szavazók is tüntettek: igen sok helyen a saját kerületében kibukott a nyílt szavazással megválasztott képviselő.

Ez a közügyektől való szinte teljes visszavonulás a legszomorubb jelensége a törvényhatósági választásoknak, amely mellett teljesen eltörpül az, hogy az általános és elkieseredett ellenzéki hangulat ellenére is az egységespártiak, ennek a tehetetlen, fejbőlintő-jánosokból álló hybrid-pártjának sikerült ismét győznie.

*

Zemplénmegyében természetesen ugyanaz volt a helyzet, mint mindenütt az országban és így — egy-két kivételtől eltekintve — győzött is a hivatalos lista.

Sátoraljujhelyben egészen speciális volt a helyzet. Az a szerencsétlen akció, mely a virilis választásoknál egy kis csoportnak véletlen sikerére vezetett, hatalmasra duzzadt üres hólyag lett egyenes jövőtől, akik gondoskodtak arról, hogy így is maradjon egy hosszú ideig.

Megértjük a virilis választások fölötti súlyos kritikát, hisz a mi véleményünk sem volt kedvező róla. De telje-

sen értetlenül állunk a nagy felháborodással szemben, amelyet nem láttunk megnyilvánulni akkor, amikor Ujhelyben az összes zsidókat kibukatták a képviselőtestületből. Akkor paktumot létesítettek főispáni kezdeményezésre és ezt a paktumot a tajvédők — megszegték, tehát

felekezetieskedtek, paktumot szegtek és mégsem követte mindezt felháborodás.

Ugy látszik, a felháborodás Zemplénben csak egyirányú.

A puccsot rendezők majd mind Canossa-t jártak, az akciótól távollévők segítettek elsimitani az ellentéteket és mi lett az eredmény: Ujhelyt a törvényhatósági választásokon a fajvédők szabad rendelkezésére adta az egységespárt, amely meglepetésszerűen, az utolsó pillanatban közölte, hogy nem állított hivatalos listát. Nem állított annak ellenére sem, hogy a zsidóság, csakhogy néhány tagja hibáját jóvátegye, a hivatalos lista legmesszebbmenő támogatására kötelezte magát.

Sok tanúságot rejt magában az a különös hivatalos álláspont, amely a virilis választásokon csak egységespárti listát volt hajlandó összeállítani és nem volt hajlandó paktumra, ellenben az általános választásokon — Ujhelyről van szó — hajlandó volt paktumra, de csak a fajvédőkkel és amikor ez állítólag nem sikerült, a hivatalos listát elejtette.

Természetes, hogy az előre szervezkedett fajvédők győztek Ujhelyben; az utolsó pillanatban és szervezetlenül fellépő mérsékelttel szemben. De az újhelyi választás éppen ezért szinte győzelemnek számít a mérsékelt és liberális polgárság szempontjából.

A fajvédők listája egyrészt nem aratott teljes győzelmet, a részleges győzelem is — a szervezetlen liberálisokkal szemben — igen kis arányú volt, másrészt, a fajvédelem újhelyi exponáltjai saját listájukon csak pöttagnak, vagy utolsó helyen álló rendez tagnak kerültek be a törvényhatóságba, mert az első helyeket a mérsékeltettek és a liberálisok egyik jelöltje, Szoller Aladár, a Nemzeti Bank-fiók kiváló főnöke foglalták el.

*

A vasárnapi választás azt mutatja, hogy a fajvédők, akik erejük végső megfeszítésével dolgozva és minden emberüket felvonultatva, csak mini-

mális győzelmet értek el, nem állnak olyan erősen Ujhelyben, mint hitték. A vasárnapi választás eredménye azt mutatja, hogy a liberális tábor, ha kellő szervezettel felvonultatja a mostani választáson nem szavazott tömegeit, szinte le fogja hengerelni legközelebb a szélsőségeket.

Ujhelyben tehát ismét győzött a fajvédelem, — ha minimálisan is — a zsidósággal és a mérsékelt és liberális kereszténységgel szemben. És ezt a szélső felekezetieskedést, most sem követi olyan hivatalos felháborodás, mint a virilis választások, sőt a helyi hivatalos lapársunk ezt az alkalmat használja fel újabb kirohanásra és a legsötétebb kurzus idők hangnemében elmélkedik a választásokról.

Végül még egyet: a kommun óta 10 év telt el, azóta a kommun óta, mellyel Ujhelyben csak mi, egyedül csak mi szálltunk szembe. Elég idő mult el azóta megbékülni és kár ma felbolygatni a multat. Kielezni „egy egész világ“-ot, mely elválaszt. Nagyon könnyen lehet, hogy, ha keressük, igen súlyosan kompromittált embereket találunk azok között, akiket nem választ el „egy egész világ“, mint a mérsékelt listán szereplők között.

*

A megválasztott törvényhatósági bizottsági tagok névsora a következő:

Sátoraljujhely megyei városban. I. kerület. Emödy László, dr. Prihoda László, Hódosi Kiss Ernő, dr. Eckmann János, Barna Géza dr., Domján Elek dr., — pöttagok: Poós József, Ladányi Miklós, Tóth József.

II. kerület. Nagy Béla dr., Szoller Aladár, Schmidt Lajos, László Ferenc, Éhlert Gyula, Hrabéczy Kálmán. — pöttagok: Chudovszky Móric dr., Szapanos Imre, Oláh István dr.

Mikóházi kerület. Onczay László, dr. Görgey László, dr. Görgey István, Magyar János. — Pöttagok: Molnár László, Komporday Andor.

Sárospataki kerület. Leskó István, Heinrich György, Rácz Jenő, dr. Trócsányi József, id. Csajka Endre, Philip Curt, — pöttagok: Bogyay Elemér, Mézszáros Bálint, dr. Benyovszky László.

Végardói kerület. Széll József, Strisovszky Mihály, — pöttag: Pauliczky István dr.

Tolcsvai kerület. Mayer Géza, Ercsey Géza, Kerekes Antal, Szily Zoltán, — pöttagok: Sztankai Andor, Somody József.

Tisszakarádi kerület. Széll József, Migály Sándor, — pöttag: Karászy Dániel.

volna, sőt hangosabb kezdenék ismét lenni, mert Csonka-Magyarország frontarcsainak sorában egyenlenséget akarnak szítani: pedig a veszély ma is ép oly nagy, mint volt 1918-ban, azt fel kell ismerni, ha ellene védekezni akarunk!

Érdekes volna megelölni, hogy milyen haladást tett 1918. óta a szocializmus és hogy a szocializmus elleni küzdelem, mely tulajdonképpen az egész világon régi időtől folyik, mily haladást tett és hogy a katolikus egyház, a katolikus társadalom és a katolizmus maga mit tett a legnagyobb ellensége — mert hisz ez nem titok, ez valóság és ezt nem először mondom ki — a szocialdemokrácia elleni védekezésben?

Egésze véve úgy látom, hogy a szocializmus maga — mint eszembe inkább erősödött és sok követőre talált, de csak ott, ahol Marx teóriát nem sikerült a gyakorlati életbe átültetni: mert mindenütt csak addig lelkesednek érte, míg azokat ki nem próbálták! Ellenben Oroszországban, ahol a marxizmus először lett a gyakorlati élet minden megnyilatkozásában megvalósítva tulajdonképpen csődöt mondott. A szocializmus lényegében az elégedetlenség — különösen a hatalom levők kapzsisága és erőszakoskodása folytán — napjainkban nagyon megsaporodtak s így igen sokan vetették magukat azóta a szocializmus karjái közé. Meg fogom próbálni kikutatni milyen eredménnyel dolgozott ellene a katolikus társadalom és az egyház, vagyis milyen jó és rossz oldalakat

fejlesztett ki az 1918-iki felfordulás?

Az első jó eredmény az, hogy erkölcsi és vallási tekintetben 1918. óta sokan visszatértek Istenhez, a templomokba Budapest és a többi városokban sokkal többen járnak; a lelkiekre sokkal többet adnak és az anyagi gondok súlyos volta mellett, tehát a kenyérkereseten kívül a lelkien is munkálkodnak. Helyesen és szépen mondja gróf Apponyi Albert, a nemzet bölcső, megnyitó beszédjében: „Ha Zichy Nándor élne és látná a tagadhatatlan haladást, hátát adna az Urnak, de nem ismerne elbizakodást* és szépen mondta Glattfelder eszanói püspök hatalmas beszédében: „Jól esik tapasztalnom, hogy a németi érdekek szolgálatában a bölcses szava is hangzik s a felelőtlen kártevők ellenlendítés nélkül már nem garázdálkodhatnak“. Erre vonatkozólag egy érdekes tapasztalatot mondhatok a már említett híres német szociológusról, Sombart Wernerről. Amidőn 25 év előtt öt először látogattam meg Boroszlóban, ahol a Handelshochschule tanára volt, tulajdonképpen ateista és ortodox marxista volt; de már egy pár évre rá annak adott kifejezést, hogy a tudomány nem zárja ki a vallásosságot. A háború után pedig nyíltan hirdette, hogy istentelenekek letünk; ha tehát nem térünk vissza Istenhez, a világ el fog pusztulni, mert vallási alap nélkül az emberiség nem fejlődhetik, hanem a régi barbárságba esik vissza, miért is hangsúlyozta, hogy a marxizmus csődöt mondott.

(Folytatjuk.)

Cigányi kerület. Ifj. Kertész János, Oláh József, — póttag: vitéz Gál György.

László kerület. Ifj. gróf Mailáth József, Szabó János, Cigányi László, Kató János, — póttagok: Téglás Balázs, Stankanicz Endre.

Kisrosványi kerület. Zsihóvics Ferenc, Etlényi János, br. Láng Boldizsár, Körömdi Sándor, — póttagok: Deák Bertalan, ifj. Berta József.

Tokaji kerület. Mosolygó József, Hartvogel Ferenc, vitéz Bodrogyi István, dr. Varga Lajos, — póttagok: vitéz Nyesti József, Wieland Andor.

Tarcali kerület. Hubay Kálmán, Braun László, — póttag: Réthy Aladár.

Olaszlászkai kerület. Széll József, Asztalos Kálmán dr., Nagy József dr., Makó Dezső, — póttagok: Gecsey Lajos, Helfy Rezső.

Szerencsi kerület. Széll József, dr. Nemes Géza, Darvas László, Csillag Márton, póttagok: Kormány Árpád, Gál Mózes.

Megyasói kerület. Tantó János, vitéz Soltész Bertalan, póttag: Fónagy Lajos.

Hernádnémeti kerület. Korcsmáros János, Kallós János, — póttag: vitéz Nyitrai Károly.

Mádi kerület. Báró Maillot Nándor, Vasskó József, dr. Eperjessy Pál, Rosenbaum Lipót, — póttag: Berkesi János, Köhler Jakab. †

Monoki kerület. Sultz János, Petsár Gyula, — póttag: Potoczky Gyula.

Tiszaluci kerület. Csáky Dániel, Fekete Gusztáv, — póttag: Süttő Kálmán.

Gesztyeyi kerület. Szepessy Géza, Négyessy Pál, — póttag: vitéz Márkus Lajos.

Bekecsi kerület. Radácsy György Darinka Miklós, — póttag: Fedák Miklós.

Girincsi kerület. Gróf Serényi László, Potoczky Andor, — póttag: Osváth István.

† kormány ismétlen megszorította a községek és városok kölcsönfelvételét.

A belügyminiszter újabb rendelkezést adott ki a vármegyéi, városok és községek kölcsönfelvételének korlátozására. Ezuttal harmadikban ír elő a miniszter szigorú rendszabályokat a kölcsönfelvételre nézve. A kölcsöntárgyalásokat kizárólag a pénzügyminisztérium folytathatja le a belügyminisztériummal egyetértve. Előzetes jóváhagyás nélkül a kölcsöntárgyalások meg nem kezdhetők. Ezentúl beruházási kölcsönöket átmenetileg sem lessz szabad függő kölcsönökből fedezni, minthogy a pénzpiac helyzete egyáltalán

nem alkalmas arra, hogy kedvező feltételi kölcsönt tudjanak kapni. Viszont kívánatos valutáris szempontból, hogy az önkormányzati szervezetek külföldön való eladósodása ne öltön nagyobb mérvet. Magától értetődik, hogy indokolt esetekben maga a kormány segíti elő azt, hogy a községek, vagy városok megkapják a szükséges kölcsönt.

A villamosság szerepe a háztartásban.

Willheim Gusztáv, a Magyar Siemens-Schuckert Művek főmérnöke vasárnap délelőtt a Városi Színházban nagyszámú közönség jelenlétében tartotta meg ismeretterjesztő előadását a villamosság szerepéről a háztartásban.

A XX-ik század a villamosság használatának lehetőségeit két korszakalkotó felfedezéssel: az izzólámpa és a dinamógép gyakorlatilag alkalmazható kivitelével gazdagította. Ez a két felfedezés évtizedekre megadta a villamosság gyakorlati terjeszkedésének irányát: a világítást és az erőátvitelt. — E két irányhoz a legújabb években csatlakozott egy harmadik, amely a háztartás villamosítását tűzte ki célul maga elé. Ez a mozgalom Amerikából indult ki, de Európa is felkapta az üdvös gondolatot, amely a mai lerongyoltságban a lakosság dolgozó tömegei részére idő és pénz megtakarítást jelent. A villamos készülékek használata a háztartásban növeli a higiéniát, kényelmet nyújt és függetleníti az embereket a segéderők alkalmazásától. Csak a porszívóra, padlókefélgépre, mosógépre, vasalóra, konyhamotorra kell gondolni és mindjárt látjuk azt, hogy a villamosság segítségével sok olyan munkát végezhetünk el, ugyszólván keztyűs kézzel, amely munkát a multban a villamos készülékek használata nélkül a legkellemetlenebbek közzé tartozott.

De nemcsak a háztartási munkák elvégzése, hanem a villamossággal való sütés és főzés mind nagyobb tért fog hódítani a háztartásban, mert a villamosság az egyetlen, amely helyesen szerkesztett kapcsoló órák segítségével képes arra, hogy akkor is süsön főzzön, amikor senki sincs odahaza a lakásban.

Hogy Magyarországon ezen a téren még mennyi a tenenivaló, arról két számadat ad felvilágosítást: Magyarorszá-

gon az évi áramfogyasztás fejenkénti kvótája 76 kilóvattóra, Európa többi országában pedig átlagban 370 kilóvattóra. A két szám közötti különbséget a jól szervezett villamossági propaganda van hivatva kitölteni és az erre irányuló munkában a vezető szerepe a háziasszonyoké.

HIREK.

— **Szocializmus és katolicizmus.** Gr. Mailáth József, a kiváló sociologus, aki Európa világhírű sociálpolitikusaival — Sombart, Renaudel stb. — tart fenn összeköttetést és akinek írásai a német, francia, angol tudományos folyóiratokban mindenkor helyet találnak, a katolikus nagyviláson fenti címen tartott előadást. — A magas tudományos felkészültséggel megkonstruált értekezést sikerült megszerezniünk és azt három folytatásban lapunk nyilvánossága elé bocsátjuk.

— **Közigazgatási bizottság ülése.** Zemplénavármegye közigazgatási bizottsága e havi ülését f. hó 11-én: hétfőn d. e. 10 órakor tartja.

— **Az új törvényhatóság alakuló közgyűlését** nov. hó 18-án fogja megtartani.

— **Halálozás.** Szabó Vince üvegkereskedő, az újhelyi kereskedővilág egy régi, érdemes tagja pénteken reggel 60 éves korában meghalt. Szabó Vince hosszú időn át betegeskedett és különösen a kommuné idején elszenvedett tüsz-lógság ásta alá erősen egészségét. Vasárnap délután fogják temetni.

— **Eljegyzés.** Dickstein Artur Budapestről, eljegyezte Klein Bertust Klein építész leányát Sátoraljuhelyből.

— **Házbér-adó vallomások.** A városi adóhivatal felhívja az összes házbirtokosokat vagy megbizottaikat, hogy az 1930. évre vonatkozó házbérvallomási íveiket külön felhívás nélkül legkésőbb nov. 30-ig beadni el ne mulasszák. — Aki házbérvallomási ívét ezen határidőre be nem adja, a kivetendő adó 5%-át, aki külön felhívásra sem adja be, a házadó 10%-át fizeti bírság címén. A házbérvallomási ív 7-ik rovatába csak azon lakások 1917. évi alapbérért kell aranykoronában beírni, amely lakások még szabad forgalom tárgyát nem képezik. A szabadon bérbeadott lakások és üzlethelyiségek évi bére penzben a 8-ik rovatban irandó be és ezeknél a ténylegesen

— **Ha IAI a feje és szédül, ha teltség, bőlizgalmat, gyomorégést, oldalszúrást, mellszorulást és szfűdobogást érez, igyék minél előbb valódi „Ferenc József” keserűvizet.** Gyomor- és bélzszakorvosok bizonyítják, hogy a Ferenc József viz remek természetalkotta hashajtó. A Ferenc József keserűvis gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

fizetett közüzemi díjak külön a 10. rovatba jegyzendő be, mivel csak a tényleg fizetett közüzemi díjak mentesek az adó alól, a 7. illetve a 8. és 10. rovatok kitöltése után a 14. rovatban a lakó vagy bérlő által minden esetben aláírandó.

— **Az izr. Nőegylet teadélutánja.** A sátoraljuhelyi izr. Nőegylet vasárnap, 10-én d. u. 5 órakor teadélután rendez a Magyar Király éttermében. — A nagymultu jótékony egyletre igen nagy feladatok várnak az elkövetkező nehéz télen, melyek messze túl fogják haladni karitatív munkájának eddigi mérvét is. Hogy e feladatoknak megfelelően, rendszeresen teadélutánokat fog rendezni, annál is inkább, mert az első iránt már szokatlan nagy arányokban nyilvánul meg az érdeklődés.

FIATALEMBER, pesti, igen jó család-ból, tisztviselő, nősülne, esetleg benősülne. Teljes című levelet kér a lap kiadóhivatálába. NEM KÖZVETÍTŐ-jellegre

— **Kérelem a közönséghez.** Felkéri az államrendőrség mindazokat, akik az utóbbi hetek folyamán egy ismeretlen nőnek nyugta elemben a József Kir. Szana-tórium Egyesület javára tagdíj gyanánt bármily összeget fizettek és nyugtat kaptak, a nyugttával együtt jelentkezzenek a detektív-csoportnál.

FÉRJHEZMENŐ hölgyeknek vagyonilag, társadalmilag megfelelő házastársat ajánlok. Étkedésné, Budapest, Hársfa-u. 2.

— **Nemzetközi borpiac.** Már majdnem mindenütt befejezték a szüretet. Az eredmény mennyiségileg kedvezőtlen, 1,7—2 millió hl-re lehet becsülni. Rendkívül kedvező azonban a bor minősége, mert átlagban 11—13,5 milligramm fokra tehető. Sajnos, dacára e jó minőségnek az árak még a tavalyi árnyót sem érték el. Ez idő szerint 2,5—3 fillért fizetnek malligand fokoként. Rossz árak mellett a lehetőség határain belül tartózkodók az eladók. Export iránt csak itt-ott mutatkozik érdeklődés, főként Ausztria részéről történtek kötések. Németország leginkább párolási célokra keres borokat, de a

német kereskedők által kért hosszú fizetési határidők miatt alig kerül kötésre bor, Cseh-szalóvia kereskedői kedvezőbb bevásárlási lehetőségekre számítanak. Kevés az érdeklődés Lengyelország részéről is. Az általában mutakozó gyöngébb bortermés miatt kezd a nemzetközi borpiac egy kisé javulni. Ausztria főképp Magyarországon fedezték kb. 100 ezer hl. mustra és új borra terjedő szükségletét, Jugoszláviában erősen javulnak az árak, de a külföld nem mutat érdeklődést. Romániában igen jó a minőség, de a termés mennyisége nagyon lecsökkent. Németországban jó-közép szüretéről számolnak be, Olaszországban csekély export-érdeklődés mutatkozik, az Adria kikötőiben nagyon minimális a forgalom. Franciaországban meglehetősen magasak az árak, szükségletét egyelőre fedezi a belföld. Spanyolországban nincs érdeklődés kivétel iránt.

ALLAMI tisztv. előkelő, diplomás, rk. legényember nőülne. Igénye: Husztól-harmincig szép úrleány. Lehet tanítónő, tanárnő. Ismerkedést létre hoz ÉTKEZDÉSNE, Budapest, Hársfa-ucca 2.

— Az Ojság diktatura-száma szenzációs részleteket közöl a Hadik János gróf értesüléseiről. Azonkívül a nagysikerű színházi lexikon, a Bölcs Rabi anekdotái a színházi pletykák rovata, a Kuna Pé András levele, sőt a Krausz Simi aukción, a takarékossági nap eredménye, egy posti kalapos inas amerikai karrierje és a pompás köztrahadtsági rovat. Mutatványsságot ingyen küld a kiadóhivatal Bpest, VI. Ó-ucca 12.

Szülőoltványok
gyökerecs hazai veszők, fajtisztán, legelősebben a Nemzetközi Borkereskedelmi R-T-nál Budapest, VIII. Kenyérmező-ucca 5. Kérem árajánlatot!

— Zongora hangolás.
Wertheimer Károly városunkban hosszú évek óta előnyösen ismert zongora-kelesztő Ujhelybe érkezett. Hangol, tisztít és javít szakszerűen és lelkiismeretesen. — Jelentkezéseket a kiadóhivatal fogad el.

ARLON SZÁLLÓ
Budapest, VI. Paulay Ede-ucca 52
Telefon: 145-08
Az Andrássy-utnál az Oktogon mellett
Polgári, családi és csendes
szálló minden modern kényelemmel. Közp. fűtés. Hideg-melek víz, Fürdők. Telefonos szobák.
Egyégyas szoba: 4.60, 5.60, 6.80, 7.20 pengőért.
Kétágyas szobák: 8.—, 9.—, 10.—, 12.—, 12.80 P.

— Hegedűtanfolyam.
Szemler István okl. zenetanár november elsejével hegedűtanfolyamot nyit. Jelentkezés naponta délelőtt 11—1-ig, Fő-ucca 26.

Sorsjegy Löv Mihálynál.

CONTINENTAL SZALLODA BUDAPESTEN.

VII. Dohány-útcán 42—44. Táviratok: CONTINENTALOTEL

A vidéki uri közönség igazi otthona.

Tisztaság. — Kényelem. — Előzékenység.
Minden szobában hideg-melek folyóvíz, központi fűtés
Egy ágyas szobák árai: 5, 6, 7, 8, 9, 10 pengő
Kétágyas szobák árai: 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16 pengő.
Szobák telefonnal. — Szobák fürdőszobával.

SÁRKÁNY JÁNOS

gőzörré berendezett kelmefestő és vegytisztító mihelye
TOMPA-UCCA 16.

Felvételi üzlete

Molnár István-ucca 5. szám alatti

(Pannónia szálló épület)

Vállalok: Női- és férfiruhák, selymek, függönyök butorhuzatok, szőnyegek, fejkendők, kézimunkák stb. vegyi tisztítását, minta után bármily színre való festését. Gallérok, kézelők tisztítását, gyászruhák festését 24 óra alatt.

Ha olcsón akar igazán jó autóhoz jutni

látogasson el a Fiat-gyár telephelyére hol gyárilag tökéletesen kijavított Fiat és más gyártmányú autók órási választékban

hihetetlenül olcsó árakon gyári garanciával azonnal kaphatók.

Magyar Fiat Automobil Rt.

használt kocsik osztálya, Budapest, VI. Frigyes-ucca 14.

Telefon: L. 980—55. és 56.

Az olcsó és jó könyv problémáját megoldja az új Athenaeum-Könyvtár. A békeidők legnépszerűbb magyar könyvsorozata, az Athenaeum-Könyvtár, amelyet mindenki ismer Magyarországon, hiszen az irodalom legnagyobb és legkitünőbb alkotásait közvetítő sokmillió kötet ott van minden háznál, most újból jelentkezik a magyar közönség előtt, hogy egytuttal megoldja az olcsó és jó könyv problémáját is. Móricz Zsigmond, Heltai Jenő, Krudy Gyula, és Bíró Lajos egy-egy nagy magyar regénye kerül sorra az Athenaeum-Könyvtár kötetei között mindjárt az első hónapokban. A magyar irodalom büszkeségei legjobb regényeket adták oda a sorozat számára: négy friss, új regényt, az új magyar élet egyszerű tükörképét. Sigrid Undset, a Nobel-díjas nagy norvég írónő, Marcel Preyost és Paul Bourget, a francia akadémia két büszkesége, Johan Bojer, a norvégiek nemzetirója, Valentin Katajev és Ivan Smeljov, az orosz élet mesteri rajzolója, Sherwood Andersen, a nagy amerikai író és Sommerset Maugham, Anglia ünneplott regényirója, a világ-irodalom legnépszerűbb alkotói kerülnek sorra az Athenaeum-Könyvtár kötetében, hogy képet adjanak a magyar közönségnek a világ nagy

problémáiról, nagy szerelmeket, lobogó indulatokat, hatalmas küzdelmeket, fura sorsokat tárjanak fel lelkünk számára. Mindezek a könyvek a legolcsóbb áron jutnak most el a magyar közönséghez. Az Athenaeum-Könyvtár egyes kötetei fűző 1 pengő 60 fillér, egész vászonkötésben az Athenaeum-Könyvtár ismert pompás kiállításában csak 2 pengő 40 fillér. De még ennél nagyobb kedvezményt is kap a közönség, mert 12 kötetre, amely egy év alatt jelenik meg, előfizetni is lehet. Így a fűzőt kötetek ára csak 1 pengő 20 fillér, az egészvászonkötésűeké 1 pengő 80 fillér. Előfizetni úgy a kiadónál, mint a könyvkereskedésben lehet.

SZABADALMAT

megszerez. értékesít, minden államban

ÁRON és MOLNÁR

szabadalmi iroda BUDAPEST, VIII. Rákóczi-ut 15.

1867/29. vh. szám.

Árverési hirdetés.

550 pengő — f. tőke, ennek 1929. év máj. hó 25. napjától járó 10 százalékos kamata és eddig összesen 266 P. 80 f. perköltség erejéig a sátoralja-újhelyi kir. járásbíró Pk. 10020/29. sz. végzése folytán a végrehajtást szenvedőnél 1929. évi szept. hó 12. bíróság le(felül) foglalt és 2000 p.-re beosztott ingóságokra az árverést — azon foglaltatók követelése erejéig is, akik törvényes zálogjogot nyertek — elrendeltetvén, annak Sátoralja-újhelyben Club étteremnél leendő megtartására 1929. évi nov. hó 12. napjának d. e. fél 3 óráját tűzöm ki, amikor a foglalás alatt lévő autóbuszok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsárán alul is el fognak adatni. Amennyiben a követelésre időközben részletfizetés teljesített, a fizetett összeg a követelésbe be lesz számítva. Az árverési vevő a vételáron felül

köteles fizetni a vételár költségeit és forgalmi adót is, továbbá a Sátoralja-újhely, 1929. okt. 24. Gall, kir. bírósági vjhajtó.

1112/29. vh. sz.
Árverési hirdetés.

50 pengő — f. tőke, ennek 1929. évi jan. hó 1. napjától járó 8 százalékos kamata és eddig összesen 80 P. 10 fillér perköltség erejéig a sátoralja-újhelyi kir. járásbíró Pk. 8848/29. számú végzése folytán a végrehajtást szenvedőnél 1929. évi július hó 1-én bíróság le(felül) foglalt és 1100 pengőre becsült ingóságokra az árverést — azon foglaltatók követelése erejéig is, akik törvényes zálogot nyertek — elrendeltetvén, annak Sátoralja-újhelyben Rákóczi uca 2. szám alatt leendő megtartására 1929. évi nov. hó 12. napjának d. e. 8 óráját tűzöm ki, amikor a foglalás alatt lévő férfi ruhaszövetek a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsárán alul is el fognak adatni. Amennyiben a követelésre időközben részletfizetés teljesített, a fizetett összeg a követelésbe be lesz számítva. Az árverési vevő a vételáron felül fizetni köteles a vételi illetéket és forgalmi adót is. Sátoralja-újhely, 1929. okt. 18. Gall, bírósági vjhajtó.

Ötven éves a Vállalkozók Lapja!

Nemsokára lezárul a **Vállalkozók Lapja jubileumi albuma**

Ha cége ismertetését még nem küldötte be, küldje be **szívesen** a szerkesztőségnek Budapest, VI. Podmaniczky-ucca 27.

Ötven éves a Vállalkozók Lapja!

VAROSI MOZI

Kedden és szerdán „Cigányprimás“ Kálmán Imre világhírű operettje filmen 8 felv. Főszereplők: Verebes Ernő, Vera Malikovszkaja és Szőreghy Gyula. Kálmán híres operettje filmen is kiváló. Csütörtökön „Asszony, aki a férjét szereti“ Bíró Lajos filmregénye 10 felvonásban. „Az ilalatos vigéc“ vigjáték 8 felv.

Szombaton és vasárnap „Tarzan“ Edgar Rice Burroughs regénye filmen 2 részben 20 felv.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Sátoralja-újhely, 1929. nov. hó 9. XXXII. évfolyam 45-ik szám
Szerkesztésért és kiadásért felelős: LÁNCZI ZOLTÁN
Szerkesztőség és kiadóhivatal Sátoralja-újhely, Kazinczy-ucca 5. Telefonszám 10.
Nyomatott Landesmann Miksa és Társánál